

УДК 338. 51. 636. 2. 4

П.І. ШАРАН, Г.Г. КРАВЧЕНКО

Інститут розведення і генетики тварин УААН

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА

Викладено науково обґрунтовані методичні підходи до визначення собівартості однієї голови приплоду, одержаного від корів м'ясних порід, та собівартості 1 ц живої маси телят при відлученні.

Методика, собівартість, м'ясне скотарство, приплід, жива маса, відлучення

Типовим положенням з планування обліку і калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг сільськогосподарських підприємств передбачено до складу собівартості приросту живої маси телят до відлучення (7–8 міс.) включати витрати на корів і нетелей без вартості отриманої побічної продукції і молока, яке оцінюється за реалізаційними цінами*.

Використання вказаних методичних рекомендацій для визначення собівартості однієї голови приплоду м'ясної корови призводить до заниження розміру фактичних витрат на приплід і приріст живої маси телят до відлучення, оскільки витрати на виссане молоко корів м'ясних порід повинні бути перенесені на собівартість живої маси телят, які є єдиною продукцією корів м'ясного напрямку продуктивності.

*Типове Положення з планування обліку і калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг сільськогосподарських підприємств : зібрання постанов Уряду України. – К. : Україна, 1996. – № 11. – 319 с.

Розведення і генетика тварин. 2009. № 43   © П.І. Шаран,
Г.Г. Кравченко, 2009

Окрім того, деякі спеціалісти бухгалтерсько-економічних служб собівартість однієї голови приплоду, одержаного від корів м'ясних порід, визначають шляхом ділення суми річних витрат з утримання корів та нетелей, на кількість приплоду.

Подібні необґрунтовані розрахунки собівартості продукції м'ясного скотарства не вірогідно відображають витрати на приплід телят та їхню живу масу при відлученні. Це безпідставно спотворює основи економіки галузі в очах господарників.

З метою забезпечення вірогідності визначення собівартості продукції м'ясного скотарства й виконано дану науково-дослідну роботу.

Матеріали, методика і результати дослідження. Методичний розрахунок собівартості однієї голови приплоду, одержаного від м'ясної корови, та 1 ц приросту живої маси телят до відлучення проведено на базі даних зоотехнічного і бухгалтерського обліку за 2002–2007 рр. племінного заводу державного сільськогосподарського підприємства «Головний селекційний центр України».

Зокрема, використано підсумкові дані бухгалтерських рахунків: 16 «Довгострокові біологічні активи»; 21 «Поточні біологічні активи»; 23 «Виробництво»; 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» (назву подано за класифікацією, прийнятою на 2008 р.).

Середньорічні витрати на утримання основного стада м'ясної худоби становили 291719 грн, витрати, віднесені на гній, – 62499 грн. Отже, витрати на приріст живої маси телят, включаючи їхню живу масу при народженні, дорівнюватимуть 229220 грн (291719 грн – 62499 грн).

Собівартість 1 ц живої маси обчислюють так. Суму витрат, віднесених на приплід і приріст живої маси телят до відлучення, додають до балансової вартості телят, що були у цій групі на початок року та надійшли до групи протягом року, і ділять на загальну живу масу телят до 8-міс. віку, відлучених від самок, а також тих, що залишилися під самицями на кінець року.

Наприклад, якщо приріст живої маси 320 ц (83 ц +174 ц +112 ц +3 ц –52 ц), то собівартість 1 ц приросту живої маси дорівнюватиме 716,31 грн (229220 грн : 320 ц).

Розрахована собівартість 1 ц живої маси використовується для оцінки телят, що залишилися під самками на кінець року та переведених до старшої групи. Дані про наявність і рух поголів'я протягом року наведено в табл. 1.

1. Калькуляція собівартості 1 ц живої маси і собівартості теляти при відлученні, одержаного від корів м'ясного напрямку продуктивності

Показник	Кількість голів	Жива маса, ц	Сума, грн
Поголів'я телят під коровами на початок року	53	52	37801
Надійшло протягом року:			
приплід	106	35	25071
приріст живої маси	—	285	204148
Разом	159	372	267020
Загибло	2	3	—
Всього	157	369	267020
Собівартість 1 ц живої маси	x	x	723,63
Переведено до старшої групи	63	174	125912
Реалізовано	34	112	81047
Поголів'я телят під коровами на кінець року	60	83	60061

З даних табл. 1 видно, що вартість поголів'я, яке калькується, становить 267020 грн (37801 грн + 25071 грн + 204148 грн), а його жива маса – 369 ц (52 ц + 35 ц +285 ц – 3 ц). Собівартість 1 ц живої маси теляти до відлучення становитиме 723,63 грн (267020 грн : 369 ц).

За собівартістю 1 ц живої маси обліковується поголів'я, реалізоване на м'ясо, на плем'я, переведене до старшої групи і те, яке залишилося на кінець року. Тобто фактична собівартість переведених телят до старшої групи становитиме: 125912 грн

(723,63 грн × 174 ц); реалізованих – 81047 грн (723,63 грн × 112 ц); телят, які залишилися під самками на кінець року: 60061 грн (723,63 грн × 83 ц).

Наведену послідовність визначення параметрів собівартості 1 ц приросту і живої маси теляти при відлученні використано при їхньому обчисленні за іншими варіантами методик. Нагадаємо, що при використанні методичних підходів, передбачених офіційною методикою (варіант 2), від загальних витрат з утримання основного стада м'ясної худоби вираховують вартість умовно реалізованого молока, а також гною. Варіант 3 передбачає, що суму витрат з утримання основного стада повністю відносять на живу масу приплоду.

Порівняльні результати розрахунків наведено у табл. 2.

2. Динаміка собівартості 1 ц приросту живої маси і собівартості 1 ц живої маси теляти при відлученні, одержаного від корів м'ясного напрямку продуктивності, залежно від методу їхнього визначення

Показник	Методи визначення			Базисний темп зростання	
	I	II	III	II	III
	пропонований	офіційний	використовуваний	варіант	варіант
Собівартість 1 ц приросту живої маси теляти при відлученні, грн	716,31	316,36	8334,85	0,441	11,635
Собівартість 1 ц живої маси теляти при відлученні, грн	723,63	368,40	7146,56	0,509	9,875
Собівартість голови приплоду при народженні (жива маса 33 кг), грн	238,80	121,57	2358,36	0,509	9,875

Числові характеристики динаміки визначених показників вказують на те, що їхні параметри, обчислені за чинною методикою (варіант 2), порівняно з пропонованою (варіант 1) менші відповідно у 2,27 і 1,96 рази. Параметри собівартості 1 ц

приросту і живої маси теляти до відлучення, обчислені за варіантом 3, відповідно в 11,63 і 9,87 раза більші проти величин показників, які розраховувалися за пропонованою нами методикою (варіант 1).

Висновки. Обчислені за офіційною методикою параметри собівартості 1 ц приросту і живої маси теляти при відлученні менші відповідно у 2,27 і 1,96 раза порівняно з пропонованою методикою. Величини тих самих показників, обчислених за методикою (варіант 3), – відповідно в 11,63 і 9,87 раза більші.

Одну голову приплоду у м'ясному скотарстві доцільно оцінювати з урахуванням живої маси телят при народженні і фактичної собівартості 1 ц живої маси теляти при відлученні минулого року.

До загального приросту живої маси телят при відлученні необхідно включати живу масу одержаного приплоду.

Собівартість приросту живої маси телят до відлучення складається з річних витрат на утримання корів і нетелей за вирахуванням вартості побічної продукції (гною).

МЕТОДИКА ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ МЯСНОГО СКОТОВОДСТВА. Шаран П., Кравченко А.

Изложены научно обоснованные методические подходы к определению себестоимости одной головы приплода, полученного от коров мясных пород, а также себестоимости 1 ц живой массы телят при отъеме.

Методика, себестоимость, мясное скотоводство, приплод, живая масса, отъем

METHOD OF DETERMINATION UNIT COST OF MEAT CATTLE BREEDING. Sharan P., Kravchenko A.

The scientifically beached methodical approaches are expounded to determination of prime price one meats breed matter and also prime price of one metric center living mass of division calf.

Method, prime price, meat cattle breeding, matter, living mass, division